

IVICA ZVONAR

PRILOG ZA ŽIVOTOPIS I BIBLIOGRAFIJU RADOVA MONS. DR. FRANA BARCA

Ivica Zvonar
Odsjek za povijesne znanosti HAZU
HR 10000 Zagreb

UDK: 262.1-05 Barac, F. (01)
012 Barac, F.
Stručni članak
Ur.: 2004-10-14

U radu se donosi kratki životopis i bibliografija radova hrvatskog svećenika, teologa i političara mons. dr. Frana Barca (1872.-1940.), koji je ostavio zapažen trag na crkvenom planu (Bogoslovni fakultet, HBA, Dječjačko sjemenište i dr.). On je dugi niz godina, od sredine posljednjeg desetljeća 19. stoljeća pa gotovo do smrti 1940., aktivno djelovao na polju pisane riječi. Napisao je nekoliko knjiga i dva školska udžbenika. Većinu stručnih i znanstvenih radova objavio je u crkvenoj periodici (*Katolički list*, *Bogoslovna smotra* i dr.). Barac je sudjelovao i u političkom životu Hrvata, a članke političke provenijencije objavljivao je najviše početkom dvadesetih godina 20. st. na stranicama dnevnog tiska (*Srijem*, *Graničar*, *Hrvat* i dr.).

*Kratki pregled života i djelovanja Frana Barca*¹

Fran Barac rođen je 26. kolovoza 1872. u selu Šemovci² kod Virja u Koprivničkoj županiji.³ Istog dana bio je kršten kao Franjo Barec, jer je njegova

¹ Osnovni motiv za pisanje kratkog pregleda života i rada mons. dr. Frana Barca proizlazi iz činjenice da smo više desetljeća od njegove smrti, osim kratkih i često nedovoljno preciznih natuknica u referentnim publikacijama i povremenog spominjanja u stručnoj literaturi, njegovo djelovanje mogli upoznati tek vrlo fragmentarno. Osim toga, nadamo se da će ovaj pregled pružiti dobru osnovu za bolje razumijevanje bibliografije radova Frana Barca.

² Šemovci su u tada, kao i danas, spadali pod rimokatoličku župu sv. Martina u Virju. U vrijeme rođenja F. Barca mjesto je imalo nešto više od 1.000 stanovnika i oko 80 kućanstava. Usp. *Miestopisni rječnik Kraljevinah Dalmacije, Hèrvatske i Slavonije* (ur. Vinko Sabljar), Zagreb 1866, 415.

obitelj sve do 1903. godine nosila to prezime. Po odredbi Kr. zemaljske vlade, Odjela za bogoštovje i nastavu, od 26. ožujka 1903. prezime Barec "izpravljja se" na 'Barac'.⁴ U tom kontekstu treba naglasiti da su prvi Barčevi radovi objavljeni u *Katoličkom listu* krajem 19. stoljeća, potpisani s Franjo Barec, a nakon gore navedene promjene prezimena on se potpisivao kao Fran Barac. Stoga ćemo u radu koristiti ovaj potonji oblik.

Sl. 1. Naslovna stranica Barčeve habilitacije

³ Biskupijski arhiv Đakovo, Fran Barac (dalje BAĐ), sv. VI. (Osobni dokumenti), Krsni list od 16. 10. 1882. Ovdje koristim prigodu da mons. dr. Andriji Šuljku najsrdačnije zahvalim na svekolikoj pomoći i suradnji tijekom istraživanja u Biskupijskom arhivu.

⁴ BAĐ, sv. VI, Krsni list od 16. 10. 1882.

Sl. 2. Susret članova sveučilišnog izaslanstva (dr. Milorad Stražnicki, dr. Josip Šilović, dr. Fran Barac) s generalom S. Borojevićem u Postojni 1. veljače 1916.

Obitelj Barac bila je vrlo imućna. Posjedovali su relativno velik zemljišni posjed, trgovinu i gostionicu s prenoćištem u Šemovcima, koji su u to vrijeme bili važna postaja na raskrižju putova na podravskom dijelu Vojne krajine.⁵ Samo prezime Barac nije karakteristično za podravski kraj, već ono "potječe starinom iz sela Baraca kod Grižana u našem milovidnom Vinodolu". Vjerojatno su predci Frana Barca zbog posla početkom 19. stoljeća doselili u Podravinu. Tomo Barac, Franov otac, bio je trgovac. Uz trgovinu u Šemovcima kasnije je otvorio trgovinu i u Bjelovaru, gdje je 1918. bio i pokopan. U nekrologu u zagrebačkim *Novinama* za njega stoji napisano: "Čitava ga je Podravina poznavala radi njegova čelik-karaktera, ljubavi prema narodu i domovini, odanosti prema svetoj vjeri. Bio je čovjek vedre čudi. U radu nije poznavao zapreka, a svoju tešku bolest snosio je kršćanskom ustrpljivosti do

⁵ I danas su Šemovci važno raskrižje na tzv. Podravskoj magistrali prema Koprivnici, odnosno Virovitici. U Barčevu krsnom listu navedeno je za njegova oca Tomu da je po zanimanju krčmar. Usp. BAĐ, sv. VI, Krsni list od 16. 10. 1882. No, obitelj Barac posjedovala je i trgovinu, što je vidljivo iz razglednice koju je negdje početkom 20. st. izdao Tomo Barac, brat Frana Barca, koji je za motive uzeo obiteljsku kuću, vinograd i mjesnu crkvu.

posljednjega časa." Uz sina svećenika, Tomo Barac imao je još dva sina, Mirka i Tomu, koji su također bili trgovci u Kloštru, odnosno u Šemovcima.⁶

Opću pučku školu Fran Barac pohađao je u rodnom mjestu, a potom je nastavio školovanje u Požegi i Zagrebu, gdje je 1890. položio ispit zrelosti. Bogosloviju u Zagrebu završio je 1894. i tada je zaređen za svećenika. Početkom 1895. postao je gimnazijski kateheta i prefekt požeškoga kolegija, u kojem je ostavio snažan trag kao vjeroučitelj koji je kod svojih učenika razvijao kulturu dijaloga i poticao ih kritičkom pristupu stvarima. U razdoblju od 1900. do 1904. godine Barac je preko praznika odlazio na studijsko usavršavanje na sveučilište u Fribourgu i Louvainu. Na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu bio je 1902. promoviran u zvanje doktora teologije, a 1907. godine habilitirao je radnjom "O modernoj katoličkoj apologetici", koja je izazvala žestoku višegodišnju polemiku o pitanju modernizma na hrvatskom prostoru. Krajem 1909. Barac je otišao iz Požege u Zagreb, gdje je u razdoblju od 1909. do 1911. bio kateheta gornjogradske gimnazije i privatni docent na Bogoslovnom fakultetu. Na Fakultetu je od 1913. djelovao kao redoviti profesor apologetike i opće dogmatike, a dva puta (1913./1914. i 1922./1923.) obnašao je dužnost dekana. Tijekom školske godine 1915./1916. bio je rektor Zagrebačkog sveučilišta. Zbog svojih političkih aktivnosti i stavova bio je sputavan u napredovanju, pa je 1924. čak nasilno umirovljen, ali se već sljedeće godine ponovno vratio na Fakultet.⁷ Zbog doprinosa u radu za Katoličku crkvu, posebice u pripremanju dijecezanskog sinoda 1925., ali i kao svojevrsni protest radi nasilnog umirovljenja, nadbiskup Antun Bauer imenovao je Barca 30. studenog 1925. "kanonikom meštrom i podjedno kanonikom bogoslovom prvostolne crkve zagrebačke".⁸

Osobito važnu ulogu Barac je imao u osnivanju Hrvatske bogoslovske akademije (HBA), u kojoj je od 1923. do 1935. godine obnašao službu potpredsjednika, a nakon smrti don Frane Bulića izabran je za predsjednika. Njegova aktivnost u radu HBA obuhvaćala je nekoliko segmenata: skrb za osiguranje financijskih sredstva, aktivno sudjelovanje u reorganizaciji HBA, brigu za izdavanje Akademijinih edicija, sudjelovanje u javnim predavanjima.⁹ Nastojeći

⁶ "†Tomo Barac", *Novine*, Zagreb, 1918a, 1. Hrvatski onomastičar P. Šimunović napominje da je prezime Barac "male arealne proširenosti" i uglavnom ga u nas možemo naći po tzv. Hrvatskom primorju i Istri. Također, vrlo je frekventno u Italiji, osobito u Veneciji. Usp. P. ŠIMUNOVIĆ, 1995, 93-94. O obitelji Barac usp. i "†Tomo Barac", *Novine*, Zagreb, 1918b, 3.

⁷ Za kratki opći prikaz života i rada Frana Barca usp. I. ZVONAR, 2002a, 176-186.

⁸ BAĐ, sv. VI, Imenovanje Barca kanonikom od 30. XI. 1925.

⁹ O Barčevu djelovanju u utemeljenju i preustroju Akademije u drugoj polovini dvadesetih godina 20. st. usp. I. ZVONAR, 2003, 351-362.

što bolje organizirati rad i osigurati financijsku neovisnost Hrvatske bogoslovske akademije i njezina časopisa *Bogoslovska smotra*, Barac je na sjednici održanoj 22. listopada 1924. priopćio da je u korist HBA "uložio kod Prve Hrvatske štedionice 25.000 dinara". Godine 1932. povisio je svoju zakladu na 35.000, pa 1933. na 60.000 dinara, a 1940. ukupna svota je iznosila 100.000 dinara.¹⁰

Zbog velikih zasluga oko podizanja i izgradnje Nadbiskupskoga dječjačkog sjemeništa na Šalati u Zagrebu, papa Pio XI. imenovao je dr. Barca 1929. svojim kućnim prelatom.¹¹ Tom je prigodom nadbiskup Bauer istaknuo da se raduje ovom odlikovanju, jer upravo Barca "Dječjačko sjemenište nadbiskupije zagrebačke i biskupije djakovačke doista mora da zapiše u album svojih izdašnjih pomagača i najvećih dobrotvora".¹² Barac je, naglašavali su njegovi suvremenici, kao rektor Sjemeništa, "trošio (...) svoje velike energije u upravu novoga zavoda", čiju je izgradnju i osobno financijski pomagao.¹³ Naime, on je uspješno vodio gradnju te je bio prvi rektor Sjemeništa u razdoblju od 1928. do 1937. godine.

Dr. Barac je iskazivao zamjetan interes za znanstveni rad. Tako je napisao dva srednjoškolska udžbenika iz liturgike i dogmatike, a objavio je više znanstvenih i stručnih radova. Vrijedno je surađivao u časopisu *Kršćanska škola*, te u *Katoličkom listu* i *Bogoslovskoj smotri*, kojima je bio urednik. Njegove su rasprave, a osobito habilitacijska studija *O modernoj katoličkoj apologetici*, unijele živost u razvoj hrvatske filozofske misli unutar neoskolastičkog pokreta krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Članke o političkim prilikama objavljivao je u listovima *Srijem*, *Hrvat*, *Hrvatska sloga*, *Graničar* i *Obzor*. Svojim priložima i aktivnim sudjelovanjem nastojao je pomoći razne dobrotvorne akcije, te popularizirati znanstveni rad i javna predavanja. Već kao student Barac se istaknuo u znanstvenom radu. Zato ga je profesorski zbor Bogoslovnog fakulteta kao bogoslova četvrte godine studija nagradio 1894. za rad *Je li religija doista apsolutno nužna čovjeku?*¹⁴ Barčeva sklonost pisanoj riječi datira baš iz studentskih dana, odnosno iz vremena samih početaka svećeničke službe, kada je započeo intenzivnu suradnju u raznim crkvenim listovima, ali i dnevnom tisku. Njegove istupe na stranicama crkvenog tiska možemo pratiti gotovo sve do pred njegovu smrt 1940. godine.

¹⁰ *Bogoslovska smotra*, 1940, 392, 393-394. O financijskom poslovanju HBA usp. T. J. ŠAGI-BUNIĆ, 1990, 207-272.

¹¹ BAĐ, sv. VI, Apostolski breve od 12. III. 1929.

¹² BAĐ, sv. I, Pismo nadbiskupa Bauera od 27. III. 1929.

¹³ *Katolički list*, 1940, 464.

¹⁴ Pismohrana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, Zapisnik Bogoslovnog fakulteta za god. 1894, br. 41, 1894.

Člankom *Je li religija čovjeku doista absolutno nuždna?* započela je 1895. Barčeva suradnja u *Katoličkom listu*.¹⁵ Upravo bibliografija njegovih radova, koju donosimo u drugom dijelu rada, zorno svjedoči o dugotrajnom i plodonosnom djelovanju u raznim sferama crkvenoga, pedagoškog i znanstvenog, te političkog života hrvatskog naroda.

U političkom je životu Hrvata dr. Barac aktivno sudjelovao kao sljedbenik Starčevićeve stranke prava, a njegova politička djelatnost bila je osobito važna za Prvoga svjetskog rata, kada je održavao vezu između predstavnika političkih stranaka u zemlji i političara u emigraciji (Jugoslavenski odbor i Srpski presburo u Švicarskoj). Svoj status u društvu Barac je nastojao iskoristiti na političkom polju. Posebice se to vidi u njegovim susretima s istaknutim austrougarskim vojskovođom Svetozarom Borojevićem. Početkom 1916. on je kao rektor u ime Akademičkog senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu predao počasne doktorske diplome "Njeg. ces. i kr. Visosti nadvojvodi Eugenu i generalu pješactva Svetozaru pl. Borojeviću od Bojne". Tom prigodom sveučilišno je izaslanstvo putovalo u "glavni stan jugozapadne vojske, bojna pošta 149 i stan c. i kr. zapovjedništva 5. vojske, bojna pošta 305" kako bi se izvršila svečanost promocije¹⁶ na kojoj su obojica bili promovirani "na čast doktora pravoslavnih i državoslavnih znanosti Honoris causa".¹⁷ Kontakti između Sveučilišta i počasnih doktora bili su nastavljeni i nakon predaje diploma. Tako je rektorat nadvojvodi Eugenu i generalu Borojeviću pri njihovu odlikovanju za zasluge na bojnopolju 10. studenog 1917. uputio čestitke.¹⁸ Budući da je Barac osobno poznao generala Borojevića, on je u ime "hrvatskog zastupstva" i Jugoslavenskog odbora 1917. s njim kao zapovjednikom habsburške vojske na talijanskoj fronti neuspješno pregovarao da sa što većim dijelom vojske prijeđe na stranu Saveznika i tako pridonese njihovoj pobjedi i oslobođenju Hrvatske od Habsburgovaca.¹⁹ Zapaženu ulogu Barac je imao u političkim raspravama

¹⁵ F. BARAC, 1895.

¹⁶ Nadvojvoda Eugen bio je zapovjednik jugozapadne bojišnice sa sjedištem u Ljubljani. Stožer generala S. Borojevića bio je isprva u Ljubljani, a kasnije je preseljen u Postojnu. Usp. Arhiv Rektorata Sveučilišta u Zagrebu (dalje ARSZ), br. 81-1916. Ovom prigodom najsrdačnije zahvaljujem mr. sc. Ranki Franz-Štern iz Arhiva Rektorata Sveučilišta u Zagrebu, i dr. sc. Ivanu Mirniku iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, koji su mi pružili na uvid i korištenje gradu vezanu za ove događaje.

¹⁷ ARSZ, Sveučilište u Zagrebu, Knjiga doktora (23. listopada 1909. do 15. lipnja 1921.), br. 1074, 1075.

¹⁸ ARSZ, br. 648/1917.

¹⁹ F. TUĐMAN, 1993, 205. Treba upozoriti da je Tuđman pogriješno u 1917. godinu datirao dodjelu počasnih doktorata nadvojvodi Eugenu i S. Borojeviću. O susretu Barca i Borojevića postoji Meštrovićevo sjećanje. Usp. I. MEŠTROVIĆ, 1969, 86-87.

Narodnog vijeća u Zagrebu 1918. godine. Na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919. sudjelovao je kao ekspert Kraljevstva SHS. Njegovo političko djelovanje bilo je zapaženo i u članstvu u Privremenom narodnom predstavništvu u grupi Narodnog kluba, u kojem je sudjelovao kao pripadnik Hrvatske zajednice. Kada je Ante Trumbić 1926. godine utemeljio Hrvatsku federalističku seljačku stranku, Barac je postao njezin potpredsjednik. U svojem političkom djelovanju polazio je od ideje hrvatskoga državnog prava, ali je s približavanjem završetka Prvoga svjetskog rata sve aktivnije zagovarao ideju stvaranja jugoslavenske države. Kada je tijekom nekoliko početnih godina života nove države jasno uvidio nepravdu koja se nanosi Hrvatima i drugim nesrpskim narodima, Barac je u svojim kritički intoniranim istupima i novinskim člancima jasno iskazivao nezadovoljstvo državnim ustrojstvom, teškim teretima i neznatnim pravima hrvatskog naroda, ali i svih drugih obespravljenih u Kraljevstvu / Kraljevini SHS. Mnogima je pomagao na razne načine. Pisao je preporuke i molbe, slao im osobno financijsku pomoć ili pak prosvjedovao da se ispravi nepravda.²⁰

Zbog iscrpljenosti tijekom obavljanja profesorske službe na Fakultetu i kanoničke službe u katedrali i ordinarijatu, te dugogodišnjega političkog djelovanja i bolesti, Barac je na vlastiti zahtjev početkom 1938. umirovljen. Nakon toga se povukao iz javnog života. Umro je 20. rujna 1940. godine u Zagrebu.²¹ Hrvatska javnost ispratila ga je s "pohvalama i priznanjima" za požrtvovni rad u "najkritičnijim trenucima naše hrvatske povijesti", dok je kao svećenik ostao zabilježen po svojem djelovanju u kojem je vrlo aktivno i sveobuhvatno "zahvatio u crkveni život zagrebačke nadbiskupije i hrvatskoga naroda" zahvaljujući "velikim sposobnostima uma, volje i srca" koje su ga, kao su isticali njegovi suvremenici, resile.²²

*Bibliografija radova mons. dr. Frana Barca*²³

1) Monografske publikacije

BARAC, Fran: †Dr. Antun Bauer: Zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit (1856.-1337.). - Zagreb: Tisak Nadbiskupske tiskare, 1938. - 14 str., 22 cm.

²⁰ O političkom djelovanju dr. Frana Barca usp. I. ZVONAR, 2002b, 409-433.

²¹ "Umro sveuč. prof. dr. Fran Barac", *Jutarnji list*, Zagreb, 1940., 7.

²² A. ŽIVKOVIC, 1940, 322, i *Katolički list*, 1940, 463.

²³ Treba upozoriti da Leksikografski zavod *Miroslav Krleža* u Zagrebu u svojem internom bibliografskom katalogu ima kratku i nepotpunu bibliografiju radova F. Barca, te kraći popis radova u kojima se osobito tematiziraju Barčevi radovi s područja apologetike. Autor ovoga članka donosi znatno opširniju i precizniju bibliografiju Barčevih radova.

- *** *"Hrvatskoj Straži na 'Kritična pisma mladom apologetu': odgovara dr. Fran Barac"*. - Zagreb: Tiskara Hrv. katol. tiskovnog društva, 1908. - 48 str., 19 cm.
- *** *Katolička dogmatika ili nauka o vjerskim istinama katoličkim napose: za više razrede srednjih učilišta*. - U Zagrebu: trošak i naklada Kr. Hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, 1909. - XVII, 223 str., 22 cm.
- *** *Katolička dogmatika ili nauka o vjerskim istinama katoličkim napose: za više razrede srednjih učilišta*. - 2. izd. - U Zagrebu: trošak i naklada Kr. Hrv.-slav. zem. vlade, 1920. - XX, 231 str., 22 cm.
- *** *Katolička dogmatika ili nauka o vjerskim istinama katoličkim napose: za više razrede srednjih učilišta*. - 3. izd. - U Zagrebu: naklada školskih knjiga i tiskanica Kr. banske uprave Savske banovine, 1930. - XX, 231 str., 22 cm.
- *** *Liturgika ili nauka o bogoštovnim obredima Katoličke crkve: sa 44 slike*. - U Zagrebu: trošak i naklada Kralj.-Hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, 1908. - IX, 119 str., [36] listova s tablama : ilustr.; 23 cm.
- *** *O modernoj katoličkoj apologetici*. - Požega: Tisak Hrvatske tiskare u Požegi, 1907. - 159 str.; 23 cm.
- *** *Rat i vjera*. - Zagreb: Odbor za pučka sveučilišna predavanja, 1916. - 45 str., 20 cm.
- *** *Strossmayer*. - Požega: Tiskara i naklada Hrvat. tiskare i knjižare u Požegi, 1906. - III, 11 str., 20 cm
- *** *"Teološki fakultet"*. U: *Sveučilište Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu 1874-1924: Spomenica akademičkoga senata*. - U Zagrebu: tisak Zaklade tiskare Narodnih novina, 1925, 79-95, VII, 280 str., XXIII str. s tablama: ilustr., graf. prikazi, 30 cm
- BARAC, François, *Les Croates et les Slovènes: ont été les amis de l'Entente pendant la Guerre (Quelques Documents officiels tirés des Archives militaires d'Autriche-Hongrie)* - Paris: Imprimerie Lang, Blanchong et Cie, 1919. - 128 str., 24 cm
- BARAC, Franjo, *Croats and Slovenes: Friends of the Entente in the World War (A Few official Documents derived from the Archives of the Imperial and Royal Military Commanda)*. - Paris : Lang, Blanchong and Co's printing, 1919. - 128 str., 24 cm.

2) Periodičke publikacije

a) Članci u novinama

- BARAC, Fran, "Braćo, obuzdajte huškače". U: *Srijem: Glasilo Hrvatske zajednice* (Vukovar). - br. 4, 22. I. 1921., str. 1.

- *** "'Demokrati', Komunisti i opsadno stanje". U: *Srijem*. - br. 11, 21. IV. 1920., str. 1.-2.
- *** "Dr Antun Bauer: Misao vodilja i sjemeništa". U: *Hrvatska straža* (Zagreb). - br. 39, 16. II. 1936., str. 2.-3.
- *** "Druga godišnjica 29. listopada". U: *Srijem*. - br. 65, 27. X. 1920., str. 1.
- *** "Državno blagostanje traži – federalizam". U: *Srijem*. - br. 71, 17. XI. 1920., str. 1.
- *** "Duhovni spomenik Don F. Bulića". U: *Hrvatska straža*. - br. 214, 18. IX. 1935., str. 6.
- *** "Federacija je: državna potreba". U: *Srijem*. - br. 69, 10. XI. 1920., str. 1.
- *** "Iz države SHS". U: *Obzor* (Zagreb). - br. 283, 28. XI. 1919., str. 2., br. 284, 29. XI. 1919., str. 2., br. 285, 30. XI. 1919., str. 2.
- *** "Izrabljivanje kapitalizma". U: *Srijem*. - br. 65, 27. X. 1920., str. 2.
- *** "Jedinstvo crkava". U: *Hrvat: glavno glasilo Hrvatske zajednice* (Zagreb). - br. 283, 4. II. 1921., str. 1.
- *** "Jedno treba da budemo". U: *Srijem*. - br. 18, 16. IV. 1921., str. 1-2.
- *** "Kamo to vodi?". U: *Srijem*. - br. 9, 19. II. 1921., str. 1.
- *** "Komunisti, 'demokrate' i iznimno stanje". U: *Graničar: izvanstranački tjednik* (Nova Gradiška). - br. 19, 1. V. 1920., str. 1.
- *** "Konstituanta". U: *Srijem*. - br. 61, 13. X. 1920., str. 1.
- *** "Krfska deklaracija". U: *Hrvatska sloga: glasilo Hrvatske težačke stranke* (Sarajevo). - br. 11, 17. I. 1921., str. 1-2.
- *** "Napokon ... što hoćemo?". U: *Srijem*. - br. 4, 28. I. 1922., str. 1.
- *** "Narod nada sve " U: *Srijem*. - br. 44, 15. X. 1921., str. 1.
- *** "Narodno blagostanje zahtjeva – federalizam". U: *Graničar*. - br. 48, 20. XI. 1920., str. 2.; *** "Narodno blagostanje zahtjeva – federalizam". U: *Srijem*, br. 70, 13. XI. 1920., str. 1.
- *** "Neke glavnije misli o Josipu Jurju Strossmayeru". U: *Hrvat*. - br. 2057, 6. XI. 1926., str. 2.-3.
- *** "O radu konstituante". U: *Graničar*. - br. 44, 23. X. 1920., str. 2.
- *** "O radu konstituante. Monarkija – republika". U: *Srijem*. - br. 62, 16. X. 1920., str. 1.-2. *** "O radu konstituante. Monarkija – republika". U: *Hrvat*. - br. 200, 19. X. 1920., 1.
- *** "O radu konstituante. Monarkija – republika". U: *Hrvatska sloga*. - br. 225, 22. X. 1920., 1.
- *** " 'Operacije' – 'amputacije'? ". U: *Srijem*. - br. 5, 4. II. 1922., str. 1.
- *** "Otvorena riječ". U: *Srijem*. - br. 27, 18. VI. 1921., str. 2.-3.
- *** "Slogu hoćemo, a ne razdor". U: *Srijem*. - br. 60, 9. X. 1920., str. 1.
- *** "Slogu hoćemo, a ne razdor". U: *Graničar*. - br. 43, 16. X. 1920., str. 1.

- *** [Uvodnik]. U: *Graničar*, br. 5, 4. II. 1922., 1.; br. 6, 11. II. 1922., str. 1.
- *** "Valutno pitanje". U: *Novo doba: glasilo Hrvatske zajednice* (Vukovar). - br. 3, 10. I. 1920., str. 1.-2.
- *** "Zašto hoćemo federaciju?". U: *Srijem*. - br. 67, 3. XI. 1920., str. 1.
- *** "Zašto hoćemo federaciju?". U: *Graničar*. - br. 46, 6. XI. 1920., str. 1.

b) Prilozi u časopisima

- BARAC, Fran, "Aktualni naš zadatak". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 6, str. 61-63.
- *** "Apologetische Rundschau". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 119.
 - *** "Bilješke o monizmu". U: *Katolički list*. - 63/1912., br. 15, str. 169.-171., br. 16, str. 181.-183; br. 17, str. 193.-195; br. 18, str. 205.-207; br. 20, str. 229.-232.
 - *** "Božja Providnost i Sv. Crkva". U: *Katolički list*. - 83/1932., br. 21, str. 253.-255. ; br. 22, str. 267.-270.
 - *** "Budhizam i nauka o kulturnim okruzima". U: *Bogoslovska smotra*. - XI/1923., str. 222.-227.
 - *** "Christian Pesch: Compendium theologiae dogmaticae. Tomus I. De Christo Legato divino – De Ecclesia Christi – De Fontibus theologicis. Friburgi B. Herder (XII.+304. S.) 1913. Nevez. K5'76. Vez. K6'96". U: *Bogoslovska smotra*. - IV/1913., str. 219.-220.
 - *** "Crkva sv. Ćirila i Metoda". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 27, str. 321.-322.
 - *** "Čuvajmo mladež". U: *Katolički List*. - 67/1916., br. 15, str. 167.-169.
 - *** "Da živi Njegovo Veličanstvo, car i kralj naš apostolski, Franjo Josip prvi!" U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 35, str. 407.-408.
 - *** "Dan kršćanske znanosti". U: *Katolički list*. - 74/1923., br. 48, str. 584.-587.
 - *** "Dekadencija ...". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 22, str. 257.-259.
 - *** "Djeca za odrasle, odrasli za djecu". U: *Katolički list*. - 67/1916., br. 30, str. 323.-324.
 - *** "†Dr. Antun Bauer: Zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit (1856-1937)". U: *Bogoslovska smotra*. - XXVI/1938, br. 1., str. 1.-14.
 - *** "†Dr. Feliks Suk". U: *Katolički list*. - 66/1915., br. 15, str. 153.-155.
 - *** "Drugi osvrt na članak 'Nova vjeronaučna osnova za hrv. srednje škole' ". U: *Katolički list*. - 56/1905., br. 13, str. 157.-159.
 - *** "Etnologisch-religionswissenschaftlicher Kurs". U: *Bogoslovska smotra*. - XI/1923., str. 362.-387.

- *** "Etnološko-Religijski kurs u St. Gabrijelu". U: *Katolički list*. - 74/1923., br. 30, str. 352.-353.
- *** "Grobovi sv. Petra i Pavla u Rimu". U: *Bogoslovska smotra*. - VII/1916., str. 190.-196.
- *** "Hajdemo do Betlehema ...". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 51, str. 605.-607.
- *** "Hettinger-Weber: Lehrbuch der Fundamentaltheologie oder Apologetik. Dritte neue bearbeitete Auflage. Herder, Freiburg i. B. und Wien. gr. 8° (XVI. U. 869 S.) 1913. Nevezano K 16'80 K, vez. 18'60". U: *Bogoslovska smotra*. - IV/1913., str. 217.-218.
- *** "Hrvatska Bogoslovska Akademija". U: *Katolički list*. - 74/1923., br. 45, str. 539.-540.
- *** "Hrvatskoj Straži". U: *Katolički list*. - 59/1908., br. 7, str. 83.
- *** " 'Hrvatskoj Straži' na 'Kritična pisma mladom apologetu' ". U: *Katolički list*. - 59/1908., br. 40, str. 484.-489. ; br. 41, str. 496.-502. ; br. 42, str. 509.-512.
- *** "Ispravni pojam apologetike". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 90.-92.
- *** "Iz povijesti religija". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 92.-94.
- *** "Iz povijesti religija". U: *Bogoslovska smotra*. - V/1914., str. 197.-207.
- *** "Iz života † Pape Pija X.". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 36, str. 420.-423.
- *** "Je li Isus Krist živio?". U: *Bogoslovska smotra*. - II/1911., str. 63.-71.
- *** "Je li religija čovjeku absolutno nužna". U: *Katolički list*. - 46/1895., br. 31, str. 249.-251; br. 32, str. 257.-260; br. 34, str. 273.-276; br. 35, str. 281.-282; br. 37, str. 296.-299; br. 38, str. 307.-308; br. 39, str. 314.-315; br. 40, str. 322.-324; br. 41, str. 327.-332; br. 42, str. 336.-337; br. 43, str. 345.-346; br. 46, str. 369.-372; br. 47, str. 378; br. 48, str. 385.-387; br. 49, str. 392.-394; br. 50, str. 400.-403.
- *** " 'Katolička liturgika' u srednjim školama". U: *Kršćanska škola: pedagojsko-naučni list*. - 11/1907., br. 4, str. 49.-54.
- *** "Katolički đak. Vjerski kažiput kroz srednje i visoke škole. Priredio Grgur Galović, katehet. – Izdao 'Zbor duhovne mladeži zagrebačke' ". U: *Bogoslovska smotra*. - IV/1913., str. 96.-97.
- *** "Kolijevka Indo-evropljana". U: *Bogoslovska smotra*. - XI/1923., str. 227.-228.
- *** "Konferencije za zaštitu mladeži". U: *Katolički list*. - 67/1916., str. 335.-338.
- *** "Kralj Franjo Josip I". U: *Katolički list*. - 67/1916., br. 47, str. 528.-530.
- *** "Kralj slave". U: *Katolički list*. - 66/1915., br. 14, str. 145.-147.

- *** "Krunisanje Njegova Veličanstva Karla IV". U: *Katolički list*. - 67/1916., br. 52, str. 589.-590.
- *** "La IIIieme 'Semaine d'Ethnologie religieuse' à Tilbourg (Hollande) 6-14 septembre 1922.". U: *Bogoslovska smotra*. - XI/1923., str. 63.-72.
- *** "La IVième 'Semaine d' ethnologie religieuse' de Milan 17.-25. septembre 1925.". U: *Bogoslovska smotra*. - XIII/1925., str. 489.-494.
- *** "Lehmen-Beck: Lehrbuch der Philosophie auf aristotelisch-scholastischer Grundlage. Dritter Band: Theodicee. Dritte, verbesserte u. vermehrte Auflage. Herder: Freiburg i. B. und Wien. (XIII.+305. S.) 1912. Nevezano K 4'88, vezano K 6'72.". U: *Bogoslovska smotra*. - IV/1913., str. 218.-219.
- *** "Listak. 'Bijelo žute zastave' ". U: *Katolički List*. - 65/1914., br. 26, str. 310.-311.
- *** "Listak. 'Dokinuće blagdana i radništvo'". U: *Katolički List*. - 66/1915., br. 3, str. 24.-25.
- B.[BARAC?], F.[Fran?], "Listak. Johanca Jeroušek". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 2, str. 21.-22.
- BARAC, Fran, "Lumen Christi – Deo gratias". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 14, str. 157.-159.
- *** "Mračnjaci i natražnjaci". U: *Katolički list*. - 74/1923., br. 23, str. 267.-272.
- *** "Na izazov! ". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 8, str. 89.-92.
- *** "Na pomoć! ". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 47, str. 523.-525.
- *** "†Nadbiskup Dr. Juraj Posilović". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 18, str. 214.-216.
- *** "Najpreča dužnost ovog časa." U: *Katolički list*. - 69/1918., br. 45, str. 509.-510.
- *** "Nakon zagrebačkih misija". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 14, str. 165.-167.
- *** "Naša jadanja." U: *Katolički list*. - 69/1918., br. 14, str. 161.-163.
- *** "Naučan zbor za istočno bogoslovlje (Conventus pro Studiis Orientalibus)". U: *Bogoslovska smotra*. - XIII/1925., str. 145.-152.
- *** "Novo doba". U: *Katolički list*. - 70/1919., br. 1, str. 1.-2.
- *** "O novom ljetu". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 1, str. 1.-3.
- *** "O posveti banovinske metropolije presv. Srcu Isusovu". U: *Katolički list*. - 66/1915., br. 4, str. 29.-33.
- *** "O religiji pretpovjesnog čovjeka". U: *Bogoslovska smotra*. - IV/1913., str. 194.-198.
- *** "O tajnoj ispovijedi". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 417.-428.

- *** "O vjeri i znanosti. ". U: *Katolički list*. - 63/1912., br. 48, str. 569.-572.. U: *Katolički List*. - 63/1912., br. 49, str. 581.-583. U: *Katolički list*. - 63/1912., br. 50, str. 593.-595.
- *** "O životu Isusa Krista". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 196.-197.
- *** "Od 1917. na 1918. ". U: *Katolički list*. - 69/1918., br. 1, str. 1.-4.
- *** "Opijelo uz ukop (16. o. mj.) župnika Konrada Pliberšeka". U: *Katolički list*. - 77/1926., br. 29, str. 409.-410.
- *** "Organizirajmo karitativan rad". U: *Katolički list*. - 67/1916., br. 33, str. 359.-362.
- *** "Papa mira i ljubavi". U: *Katolički List*. - 66/1915., br. 31, str. 313.-315.. U: *Katolički list*. - 66/1915., br. 32, str. 325.-327.
- *** "Pontifikat Pia X. ". U: *Katolički List*. - 65/1914., br. 36, str. 418.-420.
- *** "Povodom odurnog atentata". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 28, str. 328.-329.
- *** "Prehistorija, etnologija i znanost religija u apologetici. La Préhistoire l'Ethnologie et la Science des religions dans l'Apologétique". U: *Bogoslovska smotra*. - XI/1923., str. 3.-9.
- *** "Prilog k reformi za nauk vjere u srednjim školama ". U: *Katolički list*. - 56/1905, br. 16, str. 192.-194.
- *** "Prilozi k dokazima za egzistenciju Božju". U: *Bogoslovska smotra*. - VII/1916., str. 196.-197.
- *** "Prirodnoznanstvo i podrijetlo čovjeka". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 96.-98.
- *** "Prirodnoznanstvo i vjera". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 94.-96.
- *** "Promjene u uredništvu 'Katoličkog Lista' ". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. str. 1, 10.
- *** "Rat i mladež". U: *Katolički list*. - 67/1916., br. 19, str. 211.-213.
- *** "Rat i vjera". U: *Katolički list*. - 67/1916., br. 1, str. 1.-3; br. 2, str. 13.-16; br. 3, str. 25.-28; br. 4, str. 37.-40.
- *** "Ratno kumstvo". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 20, str. 229.-231.
- *** "Religija duha i auktoriteta". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 3, str. 25.-28. U: *Katolički List*. - 65/1914., br. 4, str. 37.-40.
- *** "Revue du Clergé Frabcais". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 119.-120.
- *** "Revue pratique d'Apologetique". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 119.
- *** "† S. Otac Papa Pijo XII. ". U: *Bogoslovska smotra*. - XXVII/1939., str. 81.-86.

- *** "Semaine d'ethnologie religieuse". U: *Katolički list*. - 73/1922., br. 29, str. 356.-357.
- *** "Semaine d'ethnologie religieuse". U: *Katolički list*. - 73/1922., br. 30, str. 367.-368.
- *** "Stimmen aus Maria-Laach". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 119.
- *** "Sv. Mati Crkva – hram Duha Svetoga". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 21, str. 241.-243.
- *** "Sv. Otac o miru". U: *Katolički list*. - 68/1917., br. 1, str. 1.-3.
- *** "Sv. Otac papa". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 36, str. 440.-442.
- *** "Synopsis theologiae dogmaticae fundamentalis: de vera religione, de Ecclesia, de fontibus revelationis. Auctore Ad. Tanquery. Editio quarta decima. Typis Societatis S. Joannis Evangelistae. Desclée et Socii.. Romae. Tornaci. Parisiis 1911. ". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 102.-105.
- *** "Theologische Quartalschrift". U: *Bogoslovska smotra*. - III/1912., str. 118.
- *** "Treći zbor za religijsku etnologiju". U: *Katolički list*. - 73/1922., br. 38, str. 465.-466.
- *** "U dvadeset i peto godište...". U: *Bogoslovska smotra*. - XXV/1937., br. 1, str. 1.-12.
- *** "U spomen † metropolita Dra Jurja Posilovića". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 19, str. 224.-228.
- *** "Upit o nepogrješivosti sv. Oca". U: *Bogoslovska smotra*. - V/1914., str. 211.-215.
- *** "Uskrnuće". U: *Katolički list*. - 69/1918., br. 13, str. 146.-148.
- *** "Uzrok moderne dekadence i njen lijek. ". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 51, str. 547.-548.
- *** "Za nauk vjere u stručnim školama". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 52, str. 555.-557.
- *** "Za organizaciju karitativnog rada". U: *Katolički list*. - 66/1915., br. 48, str. 477.-480.
- *** "Zavjetna procesija k Majci Božjoj Remetskoj". U: *Katolički list*. - 65/1914., br. 37, str. 433.-434.
- *** "Znamenitost sv. Augustina". U: *Bogoslovska smotra*. - XVIII/1930., str. 475.-480.
- BAREC, Fran, "Naši zavodi i njihova zadaća". U: *Katolički list*. - 55/1904., br. 1, str. 3.-6.
- *** "Neki povodi naših jada. ". U: *Katolički list*. - 69/1918., br. 24, str. 261.-264; br. 25, str. 273.-275; br. 26, str. 284.-286; br. 28, str. 310.-312; br. 31, str. 346.-348; br. 32, str. 355.-357.

- BAREC, F.[Fran], " 'Slike iz biblijske povjesti' na pozornici". U: *Katolički list*, - 49/1898., br. 43, str. 350.-351.
- BAREC, Franjo, "Naučna osnova za nauk vjere u srednjim školama". U: *Kršćanska škola: pedagoški naučni list*. - 3/1899., br. 18, str. 281.-286; br. 19, str. 298.-305; br. 20, str. 314.-319; br. 21, str. 331.-337; br. 22, str. 349.-354; br. 23, str. 367.-373; br. 24, str. 389.-395.

Literatura

- Arhiv Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, Zapisnik Bogoslovnog fakulteta za god. 1894., br. 41, 1894.
- Arhiv Rektorata Sveučilišta u Zagrebu
- Fran BARAC, Je li religija čovjeku absolutno nužna, *Katolički list*, 46, Zagreb, 1895, br. 31-32, 34-35, 37-43, 46-50.
- Biskupijski arhiv Đakovo, Fran Barac
- Ivan MEŠTROVIĆ, *Uspomene na političke ljude i događaje*, Zagreb, 1969.
- Miestopisni rječnik Kraljevinah Dalmacije, Hèrvatske i Slavonije* (ur. Vinko Sabljar), Zagreb, 1866.
- Pogreb i komemoracija †Dra Frana Barca, *Bogoslovska smotra*, XXVIII, Zagreb, 1940, 387-396.
- Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, Izvještaj o ekonomsko-financijskim odnošajima između Katoličko bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i njegovih instituta, *Croatica Christiana Periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest KBF-a u Zagrebu*, XIV, Zagreb, 1990, 26, 207-272.
- Petar ŠIMUNOVIĆ, *Hrvatska prezimena: podrijetlo, značenje i rasprostranjenost*, Zagreb, 1995.
- †Tomo Barac, *Novine (Zagreb)*, br. 11, 18. I. 1918a, 1.
- †Tomo Barac, *Novine (Zagreb)*, br. 13, 20. I. 1918b, 3.
- Franjo TUĐMAN, *Hrvatska u monarhističkoj Jugoslaviji 1918.-1941.*, knj. 1, Zagreb 1993.
- Umro sveuč. prof. dr. Fran Barac, *Jutarnji list (Zagreb)*, br. 10, 295, 21. IX. 1940., 7.
- [Uredništvo], †Mons. Dr Fran Barac, *Katolički list*, 91, Zagreb, 1940, br. 39, 463-466
- Ivica ZVONAR, Dr. Fran Barac – svećenik, teolog i političar, *Podravski zbornik*, 28, Koprivnica, 2002a, 176-186.
- Ivica ZVONAR, Fran Barac i ujedinjenje Hrvatske bogoslovske akademije sa Staroslavenskom akademijom i Leonovim društvom, *Senjski zbornik*, 30, Senj, 2003, 351-362.
- Ivica ZVONAR, Prinos poznavanju političkog djelovanja dr. Frana Barca, *Časopis za suvremenu povijest*, 34, Zagreb, 2002b, br. 2, 409-433.
- Andrija ŽIVKOVIĆ, †Dr. Fran Barac, *Bogoslovska smotra*, XXVIII, Zagreb, 1940, 322-332.

ADDITION TO THE BIOGRAPHY AND BIBLIOGRAPHY OF
MONSIGNORE DR. FRAN BARAC

Summary

In this article the author gives a short biography and bibliography of the works of the Croatian priest, theologian and politician Mons. Dr. Fran Barac who left a notable trace to church life, scientific and pedagogy (Faculty of Theology, HBA, Boy's Seminary etc.) as well as in the political life of the Croatian people. It is especially important to emphasise here that he was a very active writer from the middle of the 1890's to his death in 1940. He wrote some books and two school books. Most of his expert and scientific works were published in the church periodical (*Katolički list, Bogoslovska Smotra* etc.). He published his political articles mostly in daily papers (*Obzor, Srijem, Graničar, Hrvat, Hrvatska Sloga*). His bibliography tells us about his long term and fruitful work in different fields.

EIN BEITRAG ZUR BIOGRAPHIE UND BIBLIOGRAPHIE DER ARBEITEN VON
MONSIGNORE DR. FRAN BARAC

Zusammenfassung

In dieser Arbeit wird die kurze Biographie von dem kroatischen Priester, Theologe und Politiker, Monsignore Dr. Fran Barac, sowie die Bibliographie seiner Werke, veröffentlicht. Er ließ hinter sich bedeutende Spuren auf dem Gebiet des kirchlichen, wissenschaftlichen, pädagogischen Lebens des kroatischen Volkes. Es soll besonders betont werden, dass er sehr lange (Mitte des letzten Jahrzehntes des 19. Jahrhunderts fast bis zum Jahr 1940) lebte. Er hat mehrere Bücher und zwei Lehrbücher geschrieben. Die Mehrheit seiner Fach- und wissenschaftlichen Arbeiten wurde in der kirchlichen Periodik veröffentlicht (*Bogoslovska smotra* u. a.) Die Artikel der politischen Provenienz veröffentlichte er an den Seiten der Tageszeitungen (*Obzor, Srijem, Graničar, Hrvat, Hrvatska Sloga*). Die Bibliographie der Arbeiten von Dr. Fran Barac zeugt für seine fruchtbare Arbeit auf vielen Gebieten der verschiedenen kulturellen Tätigkeiten.